

EEN POLITIEKE ECOLOGIE VAN NEOLIBERAAL MULTICULTURALISME

SOCIALE INTEGRATIE EN OP DE MARKT GEBASEERD NATUURBEHOUD IN INHEEMS COSTA RICA

Alonso Ramírez Cover

In dit proefschrift wordt beschreven hoe inheemse bevolkingsgroepen in de samenleving opgenomen of ervan uitgesloten worden als gevolg van de implementatie van verschillende methoden van op de markt gebaseerd natuurbehoud in twee aangrenzende leefgebieden van de inheemse bevolking: de Talamanca-Bribri en Talamanca-Cabécar Indigenous Reserves (respectievelijk TBIR en TCIR) in Zuidoost-Costa Rica. In dit onderzoek is specifiek gekeken naar drie verschillende interventies op het gebied van beheer van natuurlijke hulpbronnen. Deze waren gericht op behoud van bosbedekking en biodiversiteit in de bufferzones van het nabijgelegen internationale park La Amistad (PILA) door middel van: 1) het bevorderen van biologische cacao-productie in boslandbouwsystemen; 2) financiering van de koolstofvoorraad in bossen door middel van PES en 3) het ontwerpen van nieuwe, op de inheemse bevolking gerichte vormen van PES door middel van REDD+.

In dit proefschrift wordt ingegaan op de diverse economische, milieu- en sociale beloften van deze voorbeelden van de groene economie, maar de focus ligt op wat deze initiatieven betekenen voor de roep om politieke autonomie van de inheemse bevolking, voor hun controle over beheer van natuurlijke hulpbronnen en hun recht op zelfbeschikking. In dit opzicht worden de eerdergenoemde interventies in dit proefschrift opgevat als op sociale integratie gerichte vormen van neoliberaal natuurbehoud die bedoeld zijn als reactie op de lange geschiedenis van sociale uitsluiting uit de Costa Ricaanse maatschappij van de inheemse Bribri- en Cabécarstammen.

Dit proefschrift laat zien dat de 'groene economie' door overheidsinstellingen voor natuurbehoud en ngo's in Costa Rica met ambivalentie is omarmd, waarbij er geen stabiele consensus was over de noodzaak bosbeheer conform de wetten van de markt te organiseren, maar sprake was van neoliberale druk om beschermde gebieden financieel onafhankelijk te maken en een bijdrage te laten leveren aan de bredere nationale economie in vergelijking met andere productieve en sociale manieren van grondgebruik. Het beschrijft dat de Bribri- en Cabécarstammen sterke territoriale aanspraken op hun grondgebied zijn blijven maken, en dat de overheid en ngo's op de markt gebaseerd natuurbehoud in de TBIR en TCIR hebben geïntroduceerd in een poging om de inheemse bevolking te bewegen om hun bestaande manier om in hun levensonderhoud te voorzien, hun gedrag en hun zienswijze te veranderen ten gunste van natuurbehoud, zodat dit niet dwingend opgelegd hoefde te worden.

Hierna volgt een uiteenzetting van de wijze waarop de voorstanders van de 'groene economie' hebben geprobeerd om legitimiteit te verwerven en deze interventies op lokaal niveau te 'verkopen', waarbij ook aandacht wordt besteed aan hoe lokale participatie wordt vormgegeven door discursieve en materiële machten van de groene economie. Het onderzoek verklaart hoe de voorstanders van de groene economie zich met deze interventies tegelijkertijd de inheemse aanspraak op politieke autonomie en zelfbeschikking toe-eigenen, en lokale instituties voor het beheer van natuurlijke hulpbronnen transformeren. Daarmee verklaart het onderzoek, op basis van literatuur over de relatie

tussen inheemse politiek en staatsvorming, hoe deze toe-eigening en transformaties tot nieuwe vormen van sociale uitsluiting leiden.

Het begrip neoliberal multiculturalisme staat centraal in dit proefschrift en wordt opgevat als een politiek project geworteld in neoliberale vormen van governance met als oogmerk inheemse rechten selectief te erkennen om deze in overeenstemming te brengen met de algemene ideeën, belangen en logica van het kapitaal. Met dit begrip als essentieel onderdeel van het analytisch kader toont dit onderzoek aan dat de op de markt gebaseerde interventies in de TBIR en TCIR de inheemse bevolkingsgroepen en politiek vormen van levensonderhoud opleggen die geacht worden beter aan te sluiten bij de economische en politieke praktijken en ideeën van de 'groene economie', terwijl de tradities, rechten en ideeën van de Bribri -en Cabécar-inwoners die aansluiten bij neoliberal natuurbehoud erkend en ondersteund worden.

Vanuit historisch perspectief gezien wordt de kloof tussen erkenning en implementatie van inheemse rechten in Costa Rica dus niet kleiner door neoliberal natuurbehoud en blijft de paradox van natuurbehoud bestaan. Hoewel overheidsinstellingen voor natuurbehoud en ngo's begonnen zijn met het diversifiëren van milieubeheer om enigszins tegemoet te komen aan inheemse ideeën en cultuur, blijft de neoliberale denkrichting van individualistische rationaliteit, marginale optimalisatie en milieuefficiëntie de projectplanning onverminderd bepalen. Daarom is de conclusie van dit proefschrift dat er met deze interventies weliswaar pogingen tot sociale integratie worden gedaan, maar dat sociale uitsluiting een wezenlijk kenmerk blijft van de relatie tussen modern natuurbehoud en inheemse bevolkingsgroepen in Costa Rica.